

Oslo kommune
Plan- og bygningsetaten

Det Kongelige Miljøverndepartement
v/Planavdelingen
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

Deres ref:

Vår ref (saksnr): 201207223-12 Saksbeh: Bjørge Stavik
Oppgis alltid ved henvendelse

Dato: 04 OKT. 2012
Arkivkode:

Uttalelse til "Høring - rapport fra Statens kartverk om det offentlige kartgrunnlaget. Innhold, rutiner og ansvar"

Det vises til epost av 25.05.2012 fra Miljøverndepartementet vedrørende høringssak. Høringen gjelder rapport fra Statens kartverk om det offentlige kartgrunnlaget og innhold, rutiner og ansvar knyttet til dette. Byrådsavdeling for byutvikling har bedt Plan- og bygningsetaten om å forestå utarbeidelse av høringssuttalelsen fra Oslo kommune, herunder innhente eventuelle uttalelser fra andre berørte kommunale virksomheter. Uttalelsen avgis av etaten i henhold til delegert fullmakt.

Plan- og bygningsetaten har i brev av 28.06.2012 bedt om utsatt svarfrist til 16.09.2012, og har i svar av 02.07.2012 fått innvilget dette.

Plan- og bygningsetaten har i e-post av 25.06.2012 bedt følgende kommunale virksomheter komme med sin uttalelse: Byantikvaren, Eiendoms- og byfornyelsesetaten, Boligbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF, Beredskapssetaten, Brann- og redningsetaten, Bymiljøetaten, Renovasjonsetaten, Vann- og avløpsetaten, Helseetaten og Oslo Havn KF.

Beredskapssetaten, Renovasjonsetaten, Oslo Havn KF, Bymiljøetaten og Vann- og avløpsetaten har uttalt seg.

Generelle kommentarer

Oslo kommune stiller seg i utgangspunktet positiv til at definisjonen av det offentlige kartgrunnlaget spesifiseres nærmere.

Vi ser det som positivt at man forsøker å etablere en felles standard for tilgang til og dokumentasjon av temadata. Dette vil på sikt kunne gi en gevinst for samfunnet.

Vi finner det også positivt at Kartverket er tiltenkt en tilsynsrolle overfor de statlige aktørene, og slik at ansvaret for standardisering er tydeliggjort.

Vi mener at sikkerhetsaspektet ved iverksettelse av DOK er for dårlig/ikke vurdert i utredningen. Dette omtales under eget punkt til slutt i denne uttalelsen.

Vi ser det som nødvendig at man avklarer begrepsbruk og definisjoner i forbindelse med DOK, for å unngå uklarheter og tvil. Dette er en god anledning til å avklare ulik bruk av de samme begrepene partene i mellom, eksempelvis grunnkart som i kommunal sammenheng er teknisk grunnkart (1:1000) mens hos nasjonale fagetater ofte er i målestokk 1: 50 000.

Plan- og bygningsetaten
Boks 364 Sentrum
0102 Oslo

Besøksadresse:
Vahls gate 1, 0187 Oslo
www.pbe.oslo.kommune.no

Sentralbord: 02 180
Kundesenteret: 23 49 10 00
Telefaks: 23 49 10 01
E-post: postmottak@pbe.oslo.kommune.no
Bankgiro: 1315.01.01357
Org.nr.: 971 040 823 MVA

Kommentarer til utvalget av geografiske data og rutiner knyttet til valg av disse

Oslo kommune stiller spørsmål til om det er samsvar mellom kriteriene for å ta inn data i DOK og de foreslåtte datasettene, da det etter Oslo kommunes syn kan se ut som om flere av disse per i dag ikke tilfredsstill kriteriene. Flere av de foreslåtte datasettene mangler god dokumentasjon for bruk av saksbehandlere som ikke er fagpersoner på området. Kommunen legger til grunn at datasett kan inngå i DOK først når kriteriene for å tas inn i DOK er tilfredsstillt, og dermed at den foreslåtte listen over data som skal inngå i DOK vil være betraktelig kortere i oppstarten.

Det er viktig at utvalgskriteriene som benyttes for å velge hvilke datasett som skal inngå i DOK er slik at de tilfredsstill de behov alle brukere av datasettene har. Det går ikke klart frem av rapporten hvem som skal definere utvalgskriteriene for DOK. Vi mener utvalgskriteriene bør defineres av dataeier og brukerne av dataene, slik at datasettene blir optimale for de som skal bruke dem.

Nytteverdi oppgis som å være et utvalgskriterium for datasett som skal tilbys i DOK. Oslo kommune mener det ikke fremgår klart hvordan nytteverdi skal defineres, og hvem skal definere dette. Data som har stor nytteverdi for noen trenger ikke nødvendigvis ha like stor nytteverdi for alle. Det fremgår heller ikke klart om det er ytterligere andre kriterier som er benyttet for utvelgelse.

I kapittel 3.3 er det vist til tre prinsipper som er brukt for utvelgelse av temadata, mens det under delkapitlene er diskutert fire. Vi anbefaler å definere begrepet nytteverdi entydig. Delkapitlet bidrar ikke til å gjøre det klart hvilke datasett som i denne sammenheng har høy nytteverdi.

For Oslo kommune er det viktig at de datasett kommunen forventes og/eller pålegges å bruke i saksbehandling og overfor publikum er av en slik kvalitet at de kan komme til nytte og anvendelse som del av de vurderinger som blir gjort i saksbehandlingen. Dersom datasettet kun foreligger på overordnet nasjonalt nivå hvor krav til detaljering og lokal presisjon er lavt, vil en risikere å tillegge verdien av innholdet mindre, til dels liten vekt sammenlignet med andre, mer detaljerte datasett som i saksbehandling skal ses i sammenheng, og vurderes opp mot hverandre. Bruk for og nytte av nasjonale datasett i DOK med lav oppløsning og liten detaljeringsgrad i saksbehandling lokalt vil dermed kunne bli tillagt langt mindre vekt enn intensjonen med de nasjonale datasettene, selv om disse er en del av DOK.

At et datasett ikke har en fullstendig dekning innenfor kommunen er ikke nødvendigvis det viktigste. Så lenge de områder som ikke er kartlagt markeres som "ikke kartlagt", og de områder som er kartlagt uten resultat markeres tydelig, slik at presentasjonen totalt viser et heldekkende bilde av kommunen, er det av mindre betydning om kartleggingen er fullstendig i hele kommunen. Det er likevel viktig at de områder som er kartlagt, er kartlagt fullstendig etter gjeldende standarder på kartleggingstidspunktet. Det vil også være nyttig å vite om planlagt kartlegging i de områder som ikke er kartlagt på et så tidlig stadium som mulig. Dette bør følge av metadataene.

Det er helt avgjørende for DOK at det for alle datasett finnes gode rutiner for oppdatering, evt. at en tidfestet oppdateringsplan er etablert og at det gjennomføres tiltak i henhold til denne. Dette bidrar til å tydeliggjøre status for områder som det ikke er gjort ytterligere vurdering på, noe som igjen fører til at bruken av datasettene blir entydig og feiltolkninger unngås. En oppdateringsplan gir også datasettene forutsigbarhet, noe som blir viktig for bruken av dataene.

Det fremgår ikke godt av rapporten hvilke typer ledningsdata som ønskes implementert i DOK. Av sikkerhetsmessige grunner mener kommunen at bl.a. VA-data ikke skal tilgjengeliggjøres ukritisk i DOK. Andre samfunnskritiske anlegg, som tunneller og lignende, bør også vurderes holdt utenfor.

Informasjonsflyt for det offentlige kartgrunlaget og leveranser av data og dokumentasjon

Det fremgår ikke klart hvilke standarder, retningslinjer og krav til data som ligger til grunn for bruk av dataene i lokale innsynsløsninger. Det bør som et minimum følge av metainformasjonen hvilke bruksbegrensninger datasettet eventuelt har med tanke på tilrettelegging for lokale innsynsløsninger.

For at datasett som inngår i DOK skal ha nytteverdi for kommunene, er man avhengig av at datasettets utvekslingsformat standardiseres på til en hver tid gjeldende nasjonalt utvekslingsformat (i dag SOSI), i tillegg til at det tilbys en WMS/WFS fra dataeier eller Nasjonal geodatakoordinator.

Ved bruk av nedlastede data kan kommunen i større grad effektivisere saksbehandlingen i automatiserte rutiner. Dette stiller krav til at dataene er nøyaktige og gir korrekte opplysninger, og man kan derfor ikke akseptere at de avleverte dataene er generalisert og forenklet fra dataeiers side.

Det fremgår av rapporten at dataene skal være godt dokumentert og beskrevet slik at de er tilpasset brukerne, men det er ikke gitt noen beskrivelse av hva som definerer "godt nok". For en kommune, hvor saksbehandlerne ikke er fagpersoner i alle de temadata som skal tilgjengeliggjøres gjennom DOK, er det viktig at dokumentasjonen er skrevet av fagfolk på en slik måte at en saksbehandler uten fagkompetanse på området kan forstå hvordan datasettet kan forstås og brukes.

For at DOK skal fungere, er kommunen som bruker avhengig av at dataeier forplikter seg ved innlevering av data i DOK. Forpliktelsen må gjelde både kvalitetsmessig innhold, gyldighetsperiode og vedlikeholdsfrekvens. Dette betyr at dataene må inneholde informasjon om når neste versjon forventes å foreligge. Dette vil en saksbehandler være helt avhengig av å vite om, både for å kunne treffe de rette beslutningene og for å kunne veilede publikum.

Det forutsettes at distribusjon av DOK foregår via Norge Digitalt på standardiserte måter, og at avlevering og høsting skjer i henhold til et standardisert opplegg.

Rutiner for oppfølging av dataflyt og datatilgang

Oslo kommune ser det som positivt at Kartverket skal følge opp og føre tilsyn med de nasjonale etatene, og samtidig skal være en støtte for kommunene. Dette vil forhåpentligvis medføre en forbedring av datakvalitet og dekning av datasettene DOK omfatter.

Det går ikke klart frem hva som gjøres, og hvem som vil fatte beslutning, når det er uenighet om et datasett tilfredsstillende de tolkbare utvalgsriteriene. Dette bør avklares nærmere.

Det er heller ikke beskrevet hvilke avtaleforhold som skal gjelde for DOK, eller hvem som skal være avtalepart(er) i DOK, selv om det er nærliggende å anta at man tenker å benytte samme modell som Norge Digitalt (og dermed også samme sekretariat). Det fremgår heller ikke hvordan kommunen skal opptre overfor publikum ved distribusjon av disse dataene, eller om kommunen er ansvarlig for å distribuere/publisere slike data. Vi ser det som naturlig at kommunen er publikums førstevalg i kontakt med det offentlige, og dermed det naturlige sted å henvende seg for å skaffe kartinformasjon. Det bør derfor utdypes hvordan kommunen skal overholde sin veiledningsplikt overfor publikum, samtidig som informasjonssikkerheten ivaretas.

Roller og ansvar for kommuner, fagetater og Kartverket

I saksbehandlingssammenheng vil kommunen som følge av spesifiseringen av DOK kunne få utvidede krav når det gjelder hva som skal vurderes etter plan- og bygningsloven. DOK vil tydeliggjøre kravet til innhold i datasett, men omfanget av datasett vil etter hvert endres som følge av at flere datasett tilfredsstillende kravene. Dette vil igjen påvirke omfanget av saksbehandlingen i kommunen. Samtidig pålegges kommunen å gjøre disse dataene tilgjengelig for kommunens brukere. For at dette skal ha en reell verdi for kommunen må dataene være av en kvalitet som ikke medfører ekstra arbeid for kommunen. Dette stiller krav til dokumentasjon, fullstendighet og oppdatering. Dersom ikke foreslåtte rutiner etableres, og etterleves for datasett i DOK, kan vi ikke se at disse gir verdi i saksbehandlingen og kommunikasjonen med publikum ved at disse datasettene defineres inn i DOK.

Ved avgivelse av datasett til DOK må dataeier/utgiver også forplikte seg til en oppdateringsfrekvens for datasettet, slik at brukerne har mulighet til å vite når et nytt datasett kan forventes. Slik informasjon skal følge datasettet uavhengig av om datasettet oppdateres midt i gyldighetsperioden (perioden fra utgivelse til oppgitt utløpsdato) eller mot slutten. Oppdateringsinformasjon ved oppdatering FØR gyldighetsperioden bør publiseres så fort man har denne klar, for å gjøre brukere av dataene oppmerksom på situasjonen.

Det fremgår ikke tydelig av rapporten hvilke konsekvenser implementering av DOK får for de ulike aktørene. Kommunen stiller spørsmål ved om det er realistisk at (nasjonale) fagetater kan ivareta det foreslåtte ansvaret rapporten legger opp til, og i hvilken grad kommunen kan avstå fra å bruke/tilby videre de data som etter kommunens mening av ulike grunner ikke egner seg for bruk i kommunal saksbehandling.

Det er fagetatene som har hovedansvar for nasjonale datasett i DOK, for etablering og oppdatering. Dette omfatter også datasett som skal kunne brukes på kommunalt nivå. Samtidig må det finnes en mulighet for kommunene, i de tilfeller man ser behov for dette, å etablere ytterlig forbedrede data innenfor samme standard.

DOK beskriver flere roller og ansvar for brukerne av DOK. Vi er opptatt av at disse rollene tydeliggjøres, herunder at ansvaret er tydelig plassering.

Det fremgår ikke klart i rapporten hvem som skal være styrende for kvalitet/detaljeringsgrad for dataene i DOK når det er sprik i tilbudet fra nasjonale fagmyndigheter og de behov kommunen har i sin saksbehandling. Oslo kommune legger til grunn at man i denne sammenheng har tenkt at fagetatene tar større ansvar for etablering av mer detaljerte datasett for lokal bruk.

I de tilfeller kommunen er dataleverandør til en nasjonal fagetat for et datasett som inngår i DOK, må fagetaten forplikte seg til å implementere oppdateringene etter mottak, slik at datagrunnlaget oppdateres i takt med avgivelsen fra kommunen og at dermed brukerne benytter samme, felles datagrunnlag. Slik er ikke tilfelle i dag, eksempelvis med datasettet Årsdøgntrafikk. Her oppleves det at datagrunnlag kommer tilbake fra fagetaten uten oppdateringer i lang tid etter overlevering av oppdateringer fra kommunen. Dersom det finnes flere ledd i oppdateringsløypen, som eksempelet over, må alle ledd naturligvis forplikte seg gjensidig i henhold til de krav som stilles i DOK.

Sikkerhet for dataeiere og bruk av data

Oslo kommune kan ikke se at datasikkerhetsaspektet er godt nok utredet i forbindelse med DOK. Vi kan ikke se at det er beskrevet hvilke sikkerhetsmessige tiltak som må iverksettes for å sikre seg mot at eventuelle sikkerhetsbeskyttede data ikke skal publiseres.

Data som av sikkerhetsmessige årsaker får restriksjoner er akseptabelt. I disse tilfellene er det viktig at det fremgår av metainformasjonen for datasettet hva restriksjonene innebærer.

Sammenstilling av datasett kan også medføre en sikkerhetsrisiko, kanskje en risiko dataeier ikke har vært oppmerksom på. I slike tilfeller er det viktig at det finnes retningslinjer for rapportering og eventuell avklaring rundt tilfellet, slik at man effektivt kan distribuere eventuell beslutning.

Spørsmålet om data med skjermingsbehov eller sikkerhetsbegrensninger i det hele tatt bør inn i DOK bør utredes nærmere, inkludert hvilke retningslinjer som skal gjelde ved bruk av disse. Oslo kommune vil gjerne delta og bidra til å komme frem til løsninger på spørsmålet om sikkerhetsbegrensninger. En sentralisert autentiseringsløsning hvor brukeren får tilgang til de data kommunen har avtale om å benytte, er et aktuelt scenario å kunne ha som utgangspunkt for en slik utredning.

I forbindelse med DOK er det nødvendig med økt oppmerksomhet mot de nye samfunnsikkerhetsutfordringene teknologitviklingen, og enklere og bredere geodatatilgang, vil kunne innebære.

PLAN- OG BYGNINGSETATEN

Ellen S. de Vibe
Etatsdirektør

Rolf Bekkhus
Avdelingsdirektør

Kopi til Byrådsavdeling for byutvikling, Oslo kommune.